

Nuorisotyön luonnetta ja merkitystä on kirkastettava

Tomi Kiilakoski

Tulisiko nuorisotyön kohdentaa toimintaansa niille nuorille, joista on herännyt huoli, vai tulisiko sen olla kaikille nuorille tarjolla oleva universaalipalvelu? Miten suhteuttaa toisiinsa korjaava ja ennaltaehkäisevä työ? Miten hahmottaa yksilötyön ja ryhmien tukemisen välinen suhde? Näihin kysymyksiin nuorisotyö joutuu vastaamaan tulevaisuudessa. Vastaus edellyttää perusteltua näkemystä siitä, mitä nuorisotyö on ja miksi sitä tehdään. Nuorisotyön luonnetta määriteltiin yhdessä Kokkolan kaupungin kanssa toteutetussa Nuorisotyön opetussuunnitelma -tutkimus- ja kehittämishankkeessa.

Nuorisotyön tarkemmalle kuvaukselle on käytännön tilaus

Nuorisotyön kehittäminen voi olla niin tekemisen, organisaation toimintakulttuurin, verkostojen, oppimisympäristöjen kuin käsitteiden kehittämistä (Kiilakoski 2012). Käsitteellinen kehittäminen auttaa kuvaamaan nuorisotyötä yhteistyötahoille.

Kun joku kysyy, että ai sä oot nuoriso-ohjaaja, mitä te teette, niin ei oo mitenkään osannut siihen vastata. (Nuoriso-ohjaaja, haastattelu.)

Yhteistyökumppaneiden kanssa on helpompi keskustella, kun nuorisotyön luonne ei ole niin sumea kuin aiemmin. Tämä auttaa myös priorisoimaan, millaisiin toimintoihin panostetaan työaika ja millaisiin ei.

Myös ammattialan sisäinen kehittäminen vaatii käsitteiden aukaisua ja yhteistä pohdintaa. Nuorisotyössä on paljon hiljaista tietoa. Ammattikunnalle ei ole muodostunut kattavasti sanoja tai kieltä oman työn kuvaamiseksi. Tällöin nuorisotyöntekijöiden ymmärrys toiminnan tavoitteista saattaa poiketa toisistaan. Lisäksi tämä johtaa helposti organisaatiouhdukseen, jolloin hyvätkin toiminnot eivät siirry eteenpäin, jos niitä ei kirjata auki eikä niistä keskustella.

Nuori ja hänen suhteensa

Toimintatutkimuksen alussa Kokkolan työntekijät pitivät päiväkirjaa työtään kuukauden ajan. Analysoin niiden kuvaavan nuorisotyön tavoitteita

Näkökulma avaa Nuorisotutkimusverkostossa tehtävän tutkimuksen tuloksia yhteiskunnallisiksi puheenvuoroiksi ja kannanotoiksi. Näkökulmat sisältävät paitsi uutta tietoa nuorista, myös politiikkaan ja käytännön toimintaan suunnattuja ehdotuksia.

Nuorisotyön opetussuunnitelma -tutkimus- ja kehittämishanke

Toteutimme yhdessä Kokkolan nuorisopalveluiden kanssa toimintatutkimuksen, jossa nuorisotyön luonnetta kuvattiin opetussuunnitelmana. Toiminta alkoi alkuvuonna 2011, ja jatkuu tätä kirjoitettaessa edelleen. Ensimmäisessä vaiheessa luotiin tarvittavat käsitteet ja teoreettiset jäsenyydet nuorisotyön kuvaamiseen. Toisessa vaiheessa määriteltiin, mitä työmuotoja nuorisotyössä on ja minkälaisin työmenetelmin näitä toteutetaan. Kolmas, meneillään oleva sykli on ottanut mukaansa neljä uutta kaupunkia: Hämeenlinnan, Kouvolan, Oulun ja Tornion. Kolmannessa syklissä paikallinen näkökulma lavenetaan valtakunnalliseksi kuvaukseksi kunnallisesta nuorisotyöstä.

kahtalaisesti. Nuorisotyöntekijät halusivat tukea nuorta yksilönä, esimerkiksi hänen itsetuntoaan, itseilmaisuutta tai turvallista kasvuaan. Yksilön kasvun tukemisen ohella nuorisotyössä kiinnitetään huomiota sosiaaliseen. Päiväkirjojen pohjalta tutkimuksessa rakennettiin aineistolähtöinen suhdeteoria. Sen mukaan nuorisotyö tekee työtä vahvistaakseen nuoren suhteita seuraavalla tavalla (ks. Kiilakoski 2013):

Nuorten suhde

1. toisiin nuoriin
2. luotettaviin aikuisiin
3. palvelujärjestelmään ja rakenteisiin
4. alueeseen ja omaan lähiympäristöön
5. päätöksentekoon ja yhteiskuntaan
6. maailmaan, kulttuuriin ja luontoon

Opetussuunnitelman laatimisessa yllä kuvattu lähtökohta ymmärrettiin nuorisotyön tavoitetaso kuvaukseksi. Nuorisotyön kasvatuskäsityksessä yksilöllinen ja sosiaalinen kietoutuvat toisiinsa. Käytännön seuraamus tästä on, ettei nuorisotyö voi olla vain yksilöön kohdistuvaa. Se ei myöskään aina voi toimia pelkästään nuorten kanssa, vaan toimintaan on otettava mukaan esimerkiksi nuorten vanhempia, nuorten kohtaamia ammattilaisia tai kaupungin päätöksentekoa.

Stephen Kemmis (2014, 30) on tiivistänyt kasvatuksen tehtävän seuraavasti: on toimittava niin, että ihmiset voivat elää hyvin sellaisessa maailmassa, joka on elämisen arvoinen. Nuorten parissa toimittaessa on katsottava sekä nuoria että niitä yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, joissa nuoret voisivat elää hyvin.

Toimenpide-ehdotus

- Nuorisotyö ei voi olla vain yksilöön kohdistuvaa. Se ei myöskään aina voi toimia pelkästään nuorten kanssa, vaan toimintaan on otettava mukaan esimerkiksi nuorten vanhempia, nuorten kohtaamia ammattilaisia tai kaupungin päätöksentekoa.

Työmuodot ja työmenetelmät

Nuorisotyön tutkija **Howard Williamson** on yksi monista, jotka ovat tuoneet esiin nuorisotyön jäsentymättömyyden ja hankaluuden sen kuvaamisessa, mitä nuorisotyö syvatasollaan on. Hän toteaa, että ”haasteena on aina ollut saada muut vakuuttuneeksi siitä, että nuorisotyö on muutakin kuin pingistä ja biljardia” (Williamson 2012, 44). Mitä on tämä jokin muuta?

Jotta voidaan ylittää pelkkä tekemisen kuvaus, täytyy nostaa tarkastelun abstraktiotasoa. Kokkolassa tämä toteutettiin tarkastelemalla nuorisotyön työmuotoja. Työmuodon määriteltiin olevan vastaus kysymykseen, mitä nuorisotyö tekee. Työmuotojen on täytettävä seuraavat kriteerit:

- Se on usean henkilön vastuulla oleva kokonaisuus, jota toteutetaan usean työmenetelmän avulla.
- Työmuodon tavoitteet ovat laaja-alaisia eikä niitä pystytä saavuttamaan yksittäisen menetelmän avulla.
- Tavoitteiden saavuttamisen arviointiin tarvitaan kuntatason laaja-alaista ja pitkäkestoista mittausta ja arviointia.

Kiilakoski, Tomi, Kinnunen, Viljami & Djupsund, Ronnie (2015) *Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta*. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 5 & Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 169.

Teoksen voi ostaa Nuorisotutkimusseuran verkkokaupasta:

www.nuorisotutkimusseura.fi/catalog

Työmenetelmä hahmotettiin vastaukseksi kysymykseen, miten nuorisotyö tekee sen, mitä se tekee. Työmenetelmä on siis käsitteellisesti ja tavoitteellisesti alisteinen työmuodolle. Työmenetelmälle asetettiin seuraavat kriteerit:

- Työmenetelmä on toistettava ja suunnitelmallinen tapa tehdä nuorisotyötä. Se on joko vakiintunut ja/tai hankemuotoinen toimintatapa, jolla pyritään vastaamaan työmuodoille asetettuihin tavoitteisiin.
- Se on kokonaisuus, joka voi Kokkolan nuorisopalveluissa olla yhden työntekijän vastuulla.
- Se ei ole yksittäinen työsuorite, se sisältää useita työvaiheita.
- Sitä kehitetään sisäisesti ja sitä arvioidaan sille laadittujen palaute- ja arviointimenetelmien avulla.
- Työmenetelmien toteutusta, resursointia ja laajuutta seurataan sekä ohjataan myös työmuotojen laajempien arviointikokonaisuuksien avulla.

Kuva: Sole Lätti

Erottelemalla työmuodot ja -menetelmät toisistaan voidaan yksittäisiä työtapa- ja työn tekemisen paikkoja tarkastella kysyen, mitä laajempaa tavoitetta ne palvelevat. Näin nuorisotyön eri toimintatavat voidaan analysoida verrattain suppeaan joukkoon eri toimintoja. Kokkolassa työmuodot pelkistyivät viideksi toisistaan eroaviksi, mutta jossakin määrin päällekkäisyyksiäkin sisältäviksi toimintoiksi. Ne on kuvattu taulukossa 1. Taulukon on laatinut opetussuunnitelman kehittämistä vastannut projektipäällikkö **Viljami Kinnunen**.

TAULUKKO 1. Työmuodot nuorisotyössä

Työmuoto	Työmuodon kuvaus	Työmenetelmiä	Tavoitteita
Yhteisöllinen nuorisotyö	Yhteisöllinen nuorisotyö toimii nuorten elinpiirien mukaisilla alueilla tarjoten tukea ja mahdollisuuksia omatoimiseen sekä ohjattuun toimintaan osallistumiseen.	Nuorisotilatyo Kouluysteistyö Paikallinen järjestöyhteistyö	Tukea nuoren kasvua pitkäjänteisesti ja edistää nuorten elinolosuhteita elinpiirinsä yhteisöissä.
Yhteiskunnallinen nuorisotyö	Kerää tietoa, kehittää nuorten olosuhteita, ohjaa nuorisotyön toteutusta ja osallistuu valtakunnalliseen keskusteluun nuorisotyöstä	Nuorisopolitiikka, avustustoiminta, nuorisotyön suunnittelu ja ohjaus. Järjestöyhteistyö Indikaattoritietojen kerääminen	Nuorten elinolojen paraneminen. Edistää nuorten asioita päätöksenteossa.
Osallisuustoiminta	Edistää nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja kuulluksi tuleamista kunnissa sekä elinpiirissään.	Aktiiviryhmät Nuorisovaltuusto	Vahvistaa nuorten kykyä toimia aktiivisena kansalaisena. Nuorten osallisuuden lisääminen demokraattisessa toiminnassa.
Kulttuurinen nuorisotyö	Nuorten kulttuurien tukeminen. Nuorten mielipiteiden esiintuominen kulttuurin keinoin.	Estraditaiteenkoulu, tapahtumatoiminta, harrasteryhmät	Tuoda nuorten ääni kuuluviin taiteen ja kulttuurin keinoin. Tukea nuorten kasvua kulttuurisen toiminnan kautta.
Kohdennettu nuorisotyö	Moniammatillisen yhteistyön kautta toteutettua toimintaa huolen kohteena olevien nuorten suunnitelmalliseksi tukemiseksi.	Pienryhmätoiminta, etsivä nuorisotyö	Nuoren yksilöllisen kasvun tukeminen. Nuoren yhteiskuntakiinnittyneisyyden tukeminen.

Kuten taulukosta ilmenee, työmuotokuvaukset antavat myös tulkinnan siitä, miten eri toiminnot tulee ymmärtää. Esimerkiksi nuorisotalotyötä ei hahmoteta omaksi työmuodokseen, vaan se mielletään osaksi yhteisöllistä nuorisotyötä. Nuorisotalo on menetelmä, jonka avulla voidaan tukea nuoria omissa lähiympäristöissään ja yhteisöissään.

Työmuotojen ja työmenetelmien käsitteiden pohtiminen ja niiden sisältöjen tuottaminen on esimerkki siitä, miten ammattikunta kehittää itseään yhdessä tutkimuksen kanssa. Tällainen työ on yksi esimerkki siitä, miten nuorisotyö pystyy perustelemaan olemassaoloaan aikakautena, joka korostaa läpinäkyvyyttä, tehokkuutta ja tuottavuutta.

Nuorisotyö on kasvatuksellinen prosessi

Opetussuunnitelmatyö ottaa väistämättä kantaa siihen, mitä nuorisotyö on ja miksi sitä tehdään. Se ei voi olla vain toimintojen listaus tai kuvaus siitä, miten työtä arvioidaan.

Nuorisotyön opetussuunnitelmassa nuorisotyö käsitteellistetään nimenomaan kasvatukselliseksi toiminnaksi. Se poikkeaa myös lähtökohdista, joissa nuorisotyötä hahmotetaan ohjaamisena ja vapaa-aikaan sijoittuvana oppimisen tuottamisena. Kun korostetaan nuorisotyön kasvatuksellisuutta, tuodaan esiin se, ettei nuorisotyö tavoittele mitä tahansa oppimista. Nuorisotyöllä on suunta, se pyrkii esimerkiksi huolehtimaan siitä, että nuoret kiinnittyvät yhteiskuntaan ja pystyvät toimimaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäen. Nuorisotyö ohjautuu arvojen ja tavoitteiden mukaan.

Toiseksi korostuu se, ettei nuorisotyö ole pistemäinen tapahtuma. Siksi nuorisotyön kuvaukseksi ei riitä esimerkiksi korostaa, että nuorisotyö on nuorten kohtaamista tai että nuorisotyö tuottaa oppimista muodollisen koulujärjestelmän ulkopuolella. Nuorisotyö ei ole hetkessä tapahtuvaa kohtaamista vaan pidempikestoinen prosessi sekä yksittäisen nuorten että nuorten ryhmien kanssa.

Kolmanneksi, opetussuunnitelmassa painopiste ei ole oppimistuloksissa tai tuotoksissa, joita arvioidaan jälkikäteen. Nuorisotyö tietysti tuottaa oppimista, tietoja, taitoja, asenteita ja valmiuksia. Mutta nuorisotyö ei ole toimintaa, joka leimallisesti pyrkisi näiden asioiden toteuttamiseen. Siksi täytyykin kiinnittää huomiota oppimisympäristöön, jonka tarkoituksena on tukea nuoria, sekä tietysti siihen, miten prosessi on järjestetty.

Yllä olevat kolme havaintoa antavat yhdessä määritelmän nuorisotyölle ”nuorisotyö on tavoitteellista kasvatuksellista toimintaa, joka rakentaa prosesseja, joiden varassa nuorisotyön tavoitteiden on mahdollista toteutua” (Kiilakoski 2013, 36). Määritelmässä yhdistyy kasvatusnäkökulma nuorisotyöhön, prosessikeskeisyys ja tulosten kumpuaminen toiminnasta itsestään. Korostamalla prosessinäkökulmaa ja tulosten kumpuamista (emergenssiä) toiminnasta, nuorisotyön opetussuunnitelma voidaan kuvata tavalla, joka eroaa koulusta, mutta joka silti aukaisee nuorisotyön luonnetta.

Johtopäätöksiä

Nuorisotyön opetussuunnitelma korostaa nuorisotyön olevan kasvatuksellinen prosessi. Tällaisenaan se on teoreettinen vastaus siihen, mitä nuorisotyö on. **Juha Niemisen** tulkinnan mukaan tutkijan ja työyhteisön yhteistyössä tehty projekti madaltaa nuorisotyön tekijöiden ja teoreetikoiden välistä kuilua. Hänen mukaansa seurauksena on, että ”nuorisotyötä tekevien teoriat

Nuorisotalo on menetelmä, jonka avulla voidaan tukea nuoria omissa lähiympäristöissään ja yhteisöissään.

Nuorisotyön opetussuunnitelman lähtökohtia

1. Nuorisotyö on kasvatuksellista toimintaa.
2. Nuorisotyö ei ole hetkessä tapahtuvaa kohtaamista, vaan pidempikestoinen prosessi.
3. Painopiste ei ole oppimistuloksissa tai tuotoksissa, vaan oppimisympäristössä.

Korostamalla prosessinäkökulmaa ja tulosten kumpuamista toiminnasta, nuorisotyön opetussuunnitelma voidaan kuvata tavalla, joka eroaa koulusta, mutta joka silti aukaisee nuorisotyön luonnetta.

Kuva: Katja Tiilikka

voidaan ottaa aikaisempaa paremmin huomioon ja nuorisotyötä määrittelevään keskusteluun tulee lisää moniäänisyyttä” (Nieminen 2015, 205.) Tämän kaltainen toimintatutkimus osoittaa, että tekijän ja sivustaseuraajan tieto voidaan saattaa vuorovaikutukseen keskenään.

Nuorisotyön tutkimusta on tehtävä tavalla, joka yhdistää tarkkailijan tietoa tekijän tietoon. Käytäntöperusteinen tutkimus rakentuu vahvalle dialogille kentän ja tutkijan kanssa.

Kuvaamalla tarkemmin, mitä ja miksi tehdään, voidaan arvioida, toteutuvatko nuorisotyön ihanteet oikealla tavalla. Nuorisotyölle on ominaista nopea reagointi asioihin ja kyky vastata esiin tuleviin haasteisiin. Tämä vahvuus voi olla myös heikkous, ellei välillä pohdita myös sitä, mitä varten toimintaa tehdään.

Nuorisotyön tavoitteiden ja prosessien kuvaaminen jäsentää nuorisotyötä. Tällaisenaan nuorisotyön opetussuunnitelma on nuorisotyön kehittämisen ja johtamisen väline. Se toimii keinona kuvata omaa toimintaa muille ja osoittaa, mikä on nuorisotyön panos nuorten yhteisöjen ja ympäristöjen kehittämisessä. Nuorisotyön ammatillisen selkiyttämisen ei tulisi johtaa siiloutumiseen vaan vahvempaan tajuun siitä, miten nuoria voidaan tukea ja innostaa yhteistyössä eri ammattilaisten kanssa.

Et kyllähän me pystytään paremmin tarjoamaan nuorille palveluja, kun me tiedetään, mitä me tehdään. (Nuorisotyöntekijä, haastattelu.)

Toimenpide-ehdotus

- Nuorisotyön tutkimusta on tehtävä tavalla, joka yhdistää tarkkailijan tietoa tekijän tietoon.

Lähteet

- Kemmis, Stephen (2014) Education, educational research and the good for humankind. Teoksessa Hannu L. T. Heikkinen & Josephine Moate & Marja-Kristiina Lerkkanen (toim.) Enabling education: proceedings of the annual conference of Finnish Educational Research Association, FERA 2013. Research in Educational Sciences 66. Suomen kasvatus-tieteellinen seura, 15–67.
- Kiilakoski, Tomi (2012) Nuorisotalotoiminnan kehittäminen. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Nuorisotutkimus-seuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 128. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 125–148.
- Kiilakoski, Tomi (2013) Nuorisotyön opetussuunnitelma: nuorisotyö kasvatuksellisena prosessina. Nuorisotutkimus 31 (3), 20–39.
- Kiilakoski, Tomi, Kinnunen, Viljami & Djupsund, Ronnie (2015) Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 5 & Helsinki: Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 169.
- Nieminen, Juha (2015) Jälkisanat. Teoksessa Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund (2015), 202–216.
- Williamson, Howard (2012) Nuorisotyön ihmeellinen maailma. Pohdintoja Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen strategioista ja käytännöistä. Julkaisuja 1/2012. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus.

Tämän kaltainen toimintatutkimus osoittaa, että tekijän ja sivustaseuraajan tieto voidaan saattaa vuorovaikutukseen keskenään.

Nuorisotyön opetussuunnitelma on nuorisotyön kehittämisen ja johtamisen väline.

Kirjoittaja

Tomi Kiilakoski
FT, tutkija
tomi.kiilakoski@nuorisotutkimus.fi
puh. 040 504 6432

Yhteystiedot

Nuorisotutkimusseura ry.
Asemapäällikönkatu 7 (3. krs)
00520 Helsinki
p. 020 755 2662
toimisto@nuorisotutkimus.fi
www.nuorisotutkimusseura.fi

Näkökulman toimituskunta:
Sirpa Frondelius-Kindstrom
Tanja Konttinen